

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัย เรื่อง รูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษครั้งนี้ ผู้วิจัยขอเสนอแนะตามหัวข้อ ดังนี้

1. วัตถุประสงค์ของการวิจัย
2. สรุปผลการวิจัย
3. อภิปรายผลการวิจัย
4. ข้อเสนอแนะ

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ
2. เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ
3. เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ
4. เพื่อยืนยันรูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ

สรุปผลการวิจัย

1. ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ พบว่า
 - 1.1 กระบวนการพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวทางการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ที่บริหารจัดการด้วยวงจรคุณภาพของเดมมิง PDCA ประกอบด้วย 16 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ขั้นศึกษาข้อมูล 2) ขั้นแสวงหาผู้ทรงคุณวุฒิ 3) ขั้นจัดทำกรอบแนวคิด 4) ขั้นนำเสนอกรอบแนวคิด 5) ขั้นแต่งตั้งคณะทำงาน 6) ขั้นจัดทำโครงการ 7) ขั้นจัดทำแผนปฏิบัติการ 8) ขั้นขออนุมัติแผนปฏิบัติการ 9) ปฏิบัติงานตามแผน 10) นิเทศ กำกับ ติดตาม 11) ปฏิบัติงานตามแผนที่ปรับปรุง 12) ประเมินผลการดำเนินงาน 13) สรุปผลการดำเนินงาน 14) วิพากษ์ผลการดำเนินงาน 15) จัดทำรายงาน และ 16) นำเสนอรายงานและพัฒนาต่อเนื่อง

1.2 ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาออลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ประกอบด้วย 10 ประเด็น ดังนี้

- 1) การแต่งตั้งคณะกรรมการ 2) การออกแบบโครงการ 3) การบริหารโครงการ 4) ที่ปรึกษาโครงการ
- 5) ผู้บริหาร 6) คณะนิเทศ 7) ครู 8) ผู้ดูแล 9) เด็กพิเศษ และ 10) เครือข่ายความร่วมมือ

1.3 ความต้องการของครู เรียงลำดับความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้ พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาออลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษที่เหมาะสมกับศูนย์การศึกษาพิเศษฯ มีความต้องการมากที่สุด รองลงมา คือ การจัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน การฝึกอบรมภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติในต่างประเทศสำหรับ กลุ่มสถานศึกษา ในโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวการศึกษาออลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ที่มีผลงานการดำเนินงานดีเด่น

2. ผลการสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาออลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ พบว่า

2.1 รูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาออลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลการดำเนินงาน 4) ข้อมูลย้อนกลับ และ 5) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ

2.2 ผลการประเมิน ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสมและความถูกต้อง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.80$, $\sigma = 0.11$)

3. ผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาออลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ พบว่า

3.1 ผลการพัฒนาศักยภาพเด็กพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน พบว่า ปีการศึกษา 2560 เด็กพิเศษมีทักษะพื้นฐาน ในระดับคุณภาพ 4 คือ ทำได้ด้วยตนเอง/ทำได้โดยมีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกช่วยสูงกว่า ปีการศึกษา 2559 ทุกทักษะ คือ ทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ในชีวิตประจำวัน ทักษะสังคม ทักษะทางภาษาและการสื่อสาร และทักษะทางด้านสติปัญญา และเตรียมความพร้อมทางวิชาการ โดยทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน มีเด็กพิเศษที่มีคุณภาพในระดับ 4 เพิ่มขึ้นสูงสุด คือ ปีการศึกษา 2559 ไม่มีเด็กพิเศษที่มีคุณภาพในระดับ 4 แต่ปีการศึกษา 2560 มีเด็กพิเศษที่มีคุณภาพ ในระดับ 4 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33

นอกจากนี้ยังพบว่า ปีการศึกษา 2560 เด็กพิเศษมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ ในระดับดีเยี่ยม มีจำนวนมากขึ้นจากปีการศึกษา 2559 ทุกคุณลักษณะ

จากปีการศึกษา 2554-2561 มีเด็กพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ได้รับบริการช่วงเชื่อมต่อไปสู่สถานศึกษาอื่นคิดเป็นร้อยละของเด็กทั้งหมดเพิ่มขึ้นทุกปีการศึกษา และเด็กพิเศษได้รับบริการช่วงเชื่อมต่อไปในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน

3.2 ความพึงพอใจของครู ที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาอัลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ครูมีความพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุกเรื่องในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.85, \sigma = 0.24$)

3.3 ความพึงพอใจของผู้ดูแล ที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาอัลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ผู้ดูแลมีความพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุกเรื่องในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.86, \sigma = 0.32$)

4. ผลการยืนยันรูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาอัลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ พบว่า

4.1 ผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาอัลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ที่ส่งผลการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ใน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคุณภาพของผู้เรียน 2) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ 3) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) ด้านการเผยแพร่ผลงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 5.00, \sigma = 0.00$)

4.2 ความพึงพอใจของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่มีต่อเอกสารคู่มือการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาอัลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษมีความพึงพอใจมากที่สุด ทั้งด้านรูปแบบของเอกสาร เนื้อหาของเอกสาร และการนำไปใช้ในภาพรวมอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.93, \sigma = 0.15$)

อภิปรายผลการวิจัย

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 1 เพื่อศึกษาสภาพการดำเนินงานพัฒนาการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาอัลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ

ผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาอัลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ พบว่า

1. กระบวนการพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาอัลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ที่บริหารจัดการด้วยวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง PDCA จำนวน 16 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ชั้นศึกษาข้อมูล 2) ชั้นแสวงหาผู้ทรงคุณวุฒิ 3) ชั้นจัดทำกรอบแนวคิด 4) ชั้นนำเสนอกรอบแนวคิด 5) ชั้นแต่งตั้งคณะทำงาน 6) ชั้นจัดทำโครงการ 7) ชั้นจัดทำแผน

ปฏิบัติการ 8) ขึ้นขออนุมัติแผนปฏิบัติการ 9) ปฏิบัติงานตามแผน 10) นิเทศ กำกับ ติดตาม 11) ปฏิบัติงานตามแผนที่ปรับปรุง 12) ประเมินผลการดำเนินงาน 13) สรุปผลการดำเนินงาน 14) วิพากษ์ผลการดำเนินงาน 15) จัดทำรายงาน และ 16) นำเสนอรายงานและพัฒนาต่อเนื่อง สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ สุวิทย์ เมษินทรีย์ (2557: ไม่มีเลขหน้า) ที่พบว่า แนวทางการพัฒนา การศึกษาไทยเพื่อเตรียมความพร้อมสู่ศตวรรษที่ 21 จะประกอบไปด้วยแนวทางในการดำเนินการ ที่สำคัญทั้งการซ่อมและการสร้างควบคู่กันไป เพื่อเป็นการปรับแต่งซ่อมกลไกการศึกษาเดิมให้ดียิ่งขึ้น และสร้างเสริมกลไกใหม่ให้เกิดขึ้นเพื่อตอบสนองพลวัตการเปลี่ยนแปลงแห่งศตวรรษที่ 21 การได้ ข้อสรุปเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ให้ความสำคัญกับกระบวนการในการจัดการศึกษา และ ดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษา วอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษอย่างต่อเนื่อง ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554-2559 โดยได้ ดำเนินการภายใต้คำแนะนำแนวคิดเกี่ยวกับโครงการและแนวคิดเกี่ยวกับวงจรคุณภาพของเดมมิ่ง PDCA ซึ่งข้อสังเกตนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ จิรประภา อัครบวร (2562: 18-23) ที่กล่าวว่า วงจรคุณภาพของเดมมิ่ง PDCA ทั้ง 4 ขั้นตอน ผู้เกี่ยวข้องจะต้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง อันจะนำไปสู่การกำหนดมาตรฐานของวิธีการทำงานใหม่ ส่วน พิสนุ พงศ์ศรี (2551: 157-158) คือ โครงการช่วยเป็นแนวทางหรือวิธีการที่จะนำไปสู่ปรากฏการณ์ที่ต้องการให้เป็นในอนาคต

2. ปัจจัยแห่งความสำเร็จในการพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ประกอบด้วย 10 ประเด็น ดังนี้

- 1) การแต่งตั้งคณะทำงาน 2) การออกแบบโครงการ 3) การบริหารโครงการ 4) ที่ปรึกษาโครงการ
- 5) ผู้บริหาร 6) คณะนิเทศ 7) ครู 8) ผู้ดูแล 9) เด็กพิเศษ 10) เครือข่ายความร่วมมือ ทั้งนี้อาจเป็น เพราะว่าการดำเนินโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟ สำหรับเด็กพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน เป็นโครงการความร่วมมือทาง วิชาการและการวิจัยระหว่างหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการศึกษา สำหรับเด็กพิเศษ การดำเนินงานตามโครงการทำในรูปแบบการทำงานแบบมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ วีระยุทธ ชาตะกาญจน์ (2555: 29-56) คือ การมีส่วนร่วม ในการจัดการศึกษา การสนับสนุนการจัดการศึกษาจากผู้ทรงคุณวุฒิ คุณภาพผู้บริหาร คุณภาพ ของครูและบุคลากรทางการศึกษา คุณภาพของพ่อ แม่ ผู้ปกครอง การนิเทศ กำกับติดตามภายใน สถานศึกษา เป็นปัจจัยหลักของความสำเร็จในการจัดการศึกษา

เมื่อพิจารณารายละเอียดแต่ละประเด็นของปัจจัยแห่งความสำเร็จ ในการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟ สำหรับเด็กพิเศษ ผู้วิจัยอภิปรายแต่ละเรื่อง ดังนี้

2.1 การแต่งตั้งคณะทำงาน คณะทำงานพัฒนาการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาออนไลน์สำหรับเด็กพิเศษ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทุกคน การที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวการศึกษาออนไลน์สำหรับเด็กพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ที่มีลักษณะเป็นโครงการความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงาน และมีการดำเนินงานตามโครงการในรูปแบบการทำงานแบบมีส่วนร่วมทุกขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Luxford (2012: 36) ที่กล่าวว่า การทำงานเป็นคณะมีความสำคัญต่อการศึกษาวงจรสำหรับเด็กพิเศษ ผู้เกี่ยวข้องเพียงคนเดียวไม่สามารถรู้จักเด็กพิเศษครบทุกด้าน การทำงานร่วมกันที่แต่ละคนสามารถเพิ่มเติมในสิ่งที่คนอื่นมองไม่เห็น จะทำให้เกิดความสำเร็จในการพัฒนาเด็กพิเศษ

2.2. การออกแบบโครงการ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน จัดให้มีผู้เกี่ยวข้องร่วมกันออกแบบโครงการ ที่ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ ผู้บริหาร ครู และบุคลากรทางการศึกษาทุกคน การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับโครงการและเห็นความสำคัญของกระบวนการริเริ่มโครงการซึ่งเป็นขั้นตอนสำคัญของการจัดทำโครงการ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บรรจง อมรชิวิน (2557: 76) คือ กระบวนการริเริ่มโครงการ ถือว่ามีความสำคัญในการที่จะกำหนดขอบข่าย หลักการ เหตุผลของโครงการ หากเป็นไปได้ควรทำงานในลักษณะเป็นทีม

2.3. การบริหารโครงการ ผู้บริหารโครงการ ได้แก่ หัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการ โครงการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวการศึกษาออนไลน์สำหรับเด็กพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน เป็นกลยุทธ์ระดับแผนงาน ในการพัฒนาการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน โดยใช้การศึกษาวงจรสำหรับเด็กพิเศษ มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษา ผู้ดูแล และเด็กพิเศษ ซึ่งหัวหน้ากลุ่มบริหารงานวิชาการมีบทบาทหน้าที่ในการทำงานร่วมกับกลุ่มเป้าหมายใกล้เคียงมากกว่าผู้บริหาร โดยมีบทบาทหน้าที่บริหารองค์กรในภาพรวม การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิดเกี่ยวกับโครงการและเห็นความสำคัญของการบริหารโครงการที่ต้องมีผู้บริหารที่มีความสามารถเหมาะสมกับบริบทของโครงการจึงได้การสู่การปฏิบัติ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ บรรจง อมรชิวิน (2557: 68) คือ ทักษะที่จำเป็นของผู้บริหารโครงการ ได้แก่ การนำ การติดต่อสื่อสาร เป็นการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่ต้องชัดเจน สมบูรณ์ โดยผู้รับผิดชอบต้องมีความเข้าใจที่ถูกต้อง การเจรจาต่อรอง ซึ่งเกิดขึ้นในหลายระดับของโครงการและในหลายวาระในเรื่องต่าง ๆ และการแก้ไขปัญหา รวมถึงการพิจารณาถึงสิ่งที่มีผลต่อองค์กร เป็นปัจจัยที่เกี่ยวข้องกับการที่ต้องดำเนินการให้สำเร็จ

2.4. ที่ปรึกษาโครงการ มีหน้าที่เสนอแนะให้ปรับกิจกรรมเนื้อหาฝึกอบรมครู เพื่อให้เหมาะสมกับบริบทของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน และตามความต้องการของครู ผู้บริหาร สอดคล้องกับวิถีชีวิตคนไทย พัฒนาครูในการทำวิจัยจากงานประจำ และพัฒนาครูและบุคลากรทำข้อตกลงการปฏิบัติงาน การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า แนวคิดการศึกษา วอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ เป็นเรื่องใหม่สำหรับผู้บริหาร ครูและบุคลากร ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ดังนั้นการดำเนินงานพัฒนาจึงจำเป็นต้องมีผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ เพื่อให้คำปรึกษา ให้คำแนะนำ และช่วยเหลือการดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับงานของ ศรีประภา พุทธิกุล (2558: 2-3) คือ ประวัติความเป็นมาของการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ในยุคเริ่มต้น นักการศึกษา ที่นำแนวคิดการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษมาใช้พัฒนาศักยภาพเด็กพิเศษ ได้เชิญ รูดอร์ฟ สไตเนอร์ มาบรรยาย ให้คำแนะนำในการปฏิบัติงานของนักการศึกษา จนนักการศึกษา เกิดความเข้าใจในแนวคิดของการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษอย่างถ่องแท้

2.5. ผู้บริหาร ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับ แนวคิดการศึกษาวอลดอร์ฟ สำหรับเด็กพิเศษอย่างต่อเนื่อง จัดกิจกรรมพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง นิเทศการจัดการ เรียนรู้ของครูและผู้ดูแลอย่างต่อเนื่อง และจัดประชุมสัมมนาวิชาการภายในศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูนเป็นประจำ การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า บทบาทหน้าที่ของ ผู้บริหารคือผู้นำทางวิชาการที่จำเป็นต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิ่งที่กำลังพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับ แนวคิดของ วีรยุทธ ชาตะกาญจน์ (2555: 53) ที่กล่าวว่า ความพร้อมในการบริหารจัดการ ที่มีคุณภาพของผู้บริหาร โดยแสดงให้เห็นถึงศักยภาพ กาพัฒนาตนเอง กระบวนการพัฒนา คุณภาพ การกระจายอำนาจทางการบริหาร และการควบคุมคุณภาพของผู้บริหาร เป็นปัจจัย แห่งความสำเร็จในการจัดการศึกษา

2.6. คณะนิเทศ ประกอบด้วย ผู้ทรงคุณวุฒิ นักวิชาการด้านศึกษาวอลดอร์ฟ สำหรับเด็กพิเศษ ผู้บริหาร และครูแกนนำ ทำการนิเทศ กำกับ ติดตาม ปีการศึกษาละ 2 ครั้ง การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โครงการพัฒนาพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวการศึกษา วอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน เป็นโครงการใหม่ที่ผู้เกี่ยวข้อง อาทิ ครูและบุคลากร ผู้ดูแล เด็กพิเศษ ที่ต้องได้รับการแนะนำและช่วยเหลือ อย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ ปรัชญา เวสารัชช (2545: 3-4, อ้างถึงใน พระมหาวิรัชศักดิ์ สุรเมธี 2551: 148-149) ที่กล่าวว่า การจัดการศึกษาจำเป็นต้องได้รับการ ปรับเปลี่ยนพัฒนาอย่างต่อเนื่อง เพื่อให้เหมาะสมกับความจำเป็นของแต่ละยุคสมัย โดยเฉพาะ ผู้บริหาร ครู และผู้ที่เกี่ยวข้อง

2.7. ครู มีหน้าที่เข้ารับการฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 หลักสูตรดนตรีบำบัดแนวมนุษยปรัชญา หลักสูตรการเคลื่อนไหวเพื่อการศึกษา หลักสูตรศิลปะบำบัดแนวมนุษยปรัชญา หลักสูตรการทำวิจัยศึกษาดูงานสถานศึกษาต้นแบบ และปฏิบัติกิจกรรมเตรียมความพร้อมก่อนการทำงาน เวลา 08.30-09.00 น. (วันจันทร์-ศุกร์) การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โครงการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษประจำจังหวัดลำพูน มีกิจกรรมการพัฒนาครูและบุคลากรอย่างต่อเนื่อง ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Luxford (2012: 38) ที่กล่าวว่า ครูเป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญของการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ เพราะเป็นผู้นำเนื้อหาวิชาและค้นหาวิธีที่ใช้กับเด็กพิเศษ ครูจะต้องพยายามฝึกฝนการสังเกต และพัฒนาความยืดหยุ่นในการสอน ครูต้องเป็นผู้มีความกระตือรือร้นที่จะทำงานกับเด็กพิเศษ เช่นเดียวกับแนวคิดของ วีรยุทธ ชาตะกาญจน์ (2555: 53) คือ ความพร้อมในการจัดการเรียนการสอนและสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพของครูและบุคลากรทางการศึกษา โดยแสดงให้เห็นถึงศักยภาพการพัฒนาตนเอง การจัดการเรียนการสอนและการทำงานร่วมกับผู้อื่น

2.8. ผู้ดูแล มีหน้าที่เข้าร่วมกิจกรรมในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน และหน่วยบริการในชุมชนประจำอำเภอ ร่วมพัฒนาคุณภาพชีวิตกับครูและนำไปใช้พัฒนาเด็กพิเศษที่บ้าน มีจุดประสงค์เพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนแก่ครูและผู้ดูแล การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า โครงการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ดำเนินการบนพื้นฐานแนวคิดการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ที่ให้ความสำคัญกับ พ่อแม่ ผู้ปกครอง ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Luxford (2012: 34) ที่กล่าวว่า พ่อแม่ เป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญของการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ เพราะความรู้สึกของพ่อแม่ส่งผลกระทบต่อเด็กพิเศษ เช่นเดียวกับแนวคิดของ วีรยุทธ ชาตะกาญจน์ (2555: 53) คือ ความพร้อมในการสนับสนุนการจัดการศึกษาที่มีคุณภาพของพ่อแม่ ผู้ปกครอง โดยแสดงให้เห็นถึงศักยภาพการศึกษอบรม การเข้าร่วมกิจกรรมทางการศึกษาของสถานศึกษา การให้การศึกษาแก่บุตรหลาน และการสนับสนุนการจัดการศึกษาของสถานศึกษาในด้านอื่น ๆ

2.9. เด็กพิเศษ มีหน้าที่เรียนรู้ตามหน่วยการจัดการเรียนรู้ ในห้องเรียนและนอกห้องเรียนที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน หน่วยบริการในชุมชนประจำอำเภอ และเรียนรู้ตามนาฬิกาชีวิตที่บ้านร่วมกับผู้ดูแล มีจุดประสงค์ เพื่อพัฒนาศักยภาพการจัดการเรียนการสอนแก่ครูและผู้ดูแล การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า การดำเนินการโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ

ประจำจังหวัดลำพูน ดำเนินการบนพื้นฐานแนวคิดการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ที่ให้ความสำคัญกับการเรียนของเด็กพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับงานของ Luxford (2012: 34-35) ที่กล่าวว่า การศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษเกิดขึ้นได้ทุกที่ ทั้งที่บ้านและที่โรงเรียน นอกจากนี้ยังสอดคล้องกับบทบาทหน้าที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ คือ จัดและส่งเสริม สนับสนุน การศึกษาในลักษณะศูนย์บริการช่วยเหลือระยะแรกเริ่ม และพัฒนา และฝึกอบรมผู้ดูแลเด็กพิเศษ

2.10. เครือข่ายความร่วมมือ มีหน้าที่เข้าร่วมฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 หลักสูตรดนตรีบำบัดแวมมนุษย์ปรัชญา หลักสูตรการเคลื่อนไหวเพื่อการศึกษา หลักสูตรศิลปะบำบัดแวมมนุษย์ปรัชญา เป็นการเตรียมความพร้อมก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 ซึ่งการพัฒนาตามหลักสูตร ดนตรีบำบัดแวมมนุษย์ปรัชญา หลักสูตรการเคลื่อนไหวเพื่อการศึกษา หลักสูตรศิลปะบำบัด แวมมนุษย์ปรัชญาอย่างต่อเนื่อง การได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า แนวคิดการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ เป็นการทำงานกับธรรมชาติความเป็นมนุษย์ของเด็กพิเศษ ซึ่งเป็นนวัตกรรมทางการศึกษาที่ใหม่สำหรับครูและบุคลากรของศูนย์การศึกษาพิเศษ และโรงเรียน การศึกษาพิเศษในประเทศไทยซึ่งสอดคล้องกับงานของ Luxford (2012: 38) ที่กล่าวว่า ครูเป็นสภาพแวดล้อมที่สำคัญของการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ เพราะเป็นผู้นำเนื้อหาวิชา และค้นหาวิธีที่ใช้กับเด็กพิเศษ

จากผลการวิจัยที่พบว่า ครู และที่ปรึกษาโครงการ มีความต้องการพัฒนารูปแบบ การจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ การที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ครูมีความต้องการรูปแบบในการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ให้เป็นไปในทิศทางเดียวกัน ข้อสังเกตนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ พิมพ์ใจ อุ่นบ้าน (2555: 63) คือ รูปแบบเป็นแนวทางหรือวิธีการถ่ายทอดความคิด ความเข้าใจ ซึ่งมีลักษณะต่าง ๆ อาทิ เป็นสิ่ง ที่แสดงถึงองค์ประกอบสำคัญของวัตถุประสงค์ โครงสร้างของรูปแบบแสดงถึงความสัมพันธ์ ของรูปแบบต่าง ๆ การนำเสนอเป็นแผนภูมิเพื่อให้สามารถเข้าใจง่าย นำเสนอเรื่องราว หรือประเด็นต่าง ๆ ได้อย่างกระชับ ภายใต้หลักการอย่างมีระบบ

3. ความต้องการของครูและที่ปรึกษาโครงการมีความต้องการเรียงลำดับ ความสำคัญจากมากไปหาน้อย ดังนี้ พัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษที่เหมาะสมกับศูนย์การศึกษา พิเศษๆ มากที่สุด รองลงมา คือ ควรมีการจัดกิจกรรมการศึกษาดูงาน การฝึกอบรมภาคทฤษฎี และภาคปฏิบัติในต่างประเทศสำหรับกลุ่มสถานศึกษา ในโครงการพัฒนาการจัดการศึกษา ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษที่มีผลงานการดำเนินงานดีเด่น ทั้งนี้อาจเป็นเพราะ

ผู้วิจัยได้นำการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ มาใช้เป็นแนวคิดหลักในการพัฒนาการจัดการศึกษา ซึ่งเป็นแนวคิดที่ให้ความสำคัญกับธรรมชาติของความเป็นมนุษย์ สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เปี่ยมพร ตั้งตระกูลไพศาล และถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2552: 161) ที่พบว่า ผู้ปกครองมีความเห็นด้วยอย่างยิ่ง ต่อการจัดการศึกษาปฐมวัย ของโรงเรียนมัธยมาคริสเตียน ทั้งในด้านการจัดการศึกษา ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการวัดประเมินผล

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 2 เพื่อสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ

ผลการสร้างรูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ พบว่า

1. รูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ มี 5 องค์ประกอบ ดังนี้ 1) ปัจจัยนำเข้า 2) กระบวนการ 3) ผลการดำเนินงาน 4) ข้อมูลย้อนกลับ และ 5) ปัจจัยแห่งความสำเร็จ สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชาญ ใจเถิง และคณะ (2557: 135) พบว่า รูปแบบการบริหารงานวิชาการ เพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามแนววิถีพุทธและวอลดอร์ฟสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน มีองค์ประกอบสำคัญ คือ องค์ประกอบที่ 1 หลักการของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 2 วัตถุประสงค์ของรูปแบบ องค์ประกอบที่ 3 ด้านการบริหารงานวิชาการใช้กระบวนการบริหารเชิงระบบ คือ ด้านปัจจัยนำเข้า ขั้นตอนด้านกระบวนการ และขั้นตอนด้านผลผลิต และองค์ประกอบที่ 4 แนวทางการนำรูปแบบไปใช้ เช่นเดียวกับผลงานวิจัยของ อุดม ชูสิวรรณ (2559: 214) พบว่า ระบบบริหารจัดการคุณภาพ โรงเรียนมัธยมศึกษาสู่มาตรฐานสากล มี 7 องค์ประกอบหลัก ดังนี้ 1) การนำองค์การ 2) การวางแผนกลยุทธ์ 3) การมุ่งเน้นผู้เรียนและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย 4) การวัด วิเคราะห์ และการจัดการความรู้ 5) การมุ่งเน้นบุคลากร 6) การมุ่งเน้นการปฏิบัติ และ 7) ผลลัพธ์ด้านผู้เรียน ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยได้นำผลจากการศึกษาสภาพการดำเนินงานพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ในประเด็นกระบวนการพัฒนาการจัดการศึกษา และปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการศึกษา มาเป็นข้อมูลพื้นฐานการกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบ และได้พัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554-2559 และสร้างรูปแบบการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ด้วยกระบวนการระดมความคิดเห็นจากผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสียที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟ

สำหรับเด็กพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ อัมพร พิณสา (2561: 90) คือ การกำหนดองค์ประกอบของรูปแบบไม่ปรากฏชัดแจ้งว่า จะต้องมียุทธศาสตร์ประกอบใดบ้าง จำนวนเท่าใด และมีลักษณะอย่างไร ไม่มีหลักเกณฑ์ที่แน่นอน ขึ้นอยู่กับลักษณะเฉพาะของปรากฏการณ์ที่ศึกษา และสอดคล้องกับแนวคิดของ Willer (1967: 83) ที่กล่าวว่า การพัฒนารูปแบบมีขั้นตอนการดำเนินงานแตกต่างกันออกไป แต่โดยทั่วไปแล้วสามารถแบ่งออกเป็น 2 ตอนใหญ่ ๆ คือ การสร้างรูปแบบ (Construct) และการหาความตรง (Validity) ของรูปแบบ ส่วนรายละเอียดในแต่ละขั้นตอนว่ามีการดำเนินการอย่างไรนั้นขึ้นอยู่กับลักษณะและกรอบแนวคิด ซึ่งเป็นพื้นฐานในการพัฒนารูปแบบนั้น ๆ

2. ผลการประเมิน ความเป็นไปได้ ความเป็นประโยชน์ ความเหมาะสม และความถูกต้อง โดยผู้ทรงคุณวุฒิ ภาพรวมมีคุณภาพอยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.80$, $\sigma = 0.11$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ วิชาญ ใจเถิง และคณะ (2557: 135) ที่พบว่าผลการประเมินรูปแบบการบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามแนววิถีพุทธและวอลดอร์ฟสำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ด้านการนำไปใช้ ครูผู้ใช้รูปแบบมีความเห็นว่า รูปแบบมีความเหมาะสมสามารถนำไปใช้ในการจัดกระบวนการเรียนรู้ปกติทั่วไป ในสถานศึกษาได้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเป็นเพราะว่า ผู้วิจัยกำหนดกรอบโครงสร้างและองค์ประกอบของรูปแบบ จากการวิเคราะห์เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง สัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ และผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย โดยเฉพาะได้ศึกษาผลการศึกษาสภาพการดำเนินงานพัฒนาการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ซึ่งสอดคล้องกับแนวคิดของ Conrad and Wilson (1985: 112) คือ การสัมมนาของผู้เชี่ยวชาญเป็นรูปแบบหนึ่งของการประเมินทางการศึกษา คือ การวิพากษ์ทางการศึกษาโดยอาศัยผู้ทรงคุณวุฒิเป็นวิธีที่นิยมใช้และมีความเชื่อถือได้ เพราะถือว่าการตัดสินใจโดยกลุ่มผู้ทรงคุณวุฒิที่มีความรู้ในศาสตร์สาขานั้น ๆ เป็นอย่างดี เป็นสิ่งที่ยอมรับได้ เช่นเดียวกับ Eisner (1976: 24) กล่าวว่า ความเชื่อว่าการรู้ทันสิ่งต่าง ๆ เป็นคุณลักษณะพื้นฐานของผู้ทรงคุณวุฒิ การให้ความสำคัญกับผู้ทรงคุณวุฒิในการใช้วิจารณ์วิเคราะห์อย่างลึกซึ้งในประเด็นใดประเด็นหนึ่งที่น่าขึ้นมาพิจารณาซึ่งไม่จำเป็นต้องเกี่ยวข้องสัมพันธ์กับวัตถุประสงค์หรือผู้เกี่ยวข้องใด ๆ ทั้งนี้ก็เพื่อหาข้อสรุปที่มีประสิทธิภาพ หรือความเหมาะสมของสิ่งที่ประเมิน

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 3 เพื่อศึกษาผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ

ผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษา ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ พบว่า

1. ผลการพัฒนาศักยภาพเด็กพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน กลุ่มเป้าหมาย จำนวน 30 คน พบว่า ปีการศึกษา 2560 เด็กพิเศษมีทักษะพื้นฐาน ในระดับคุณภาพ 4 คือ ทำได้ด้วยตนเอง/ทำได้โดยมีอุปกรณ์หรือสิ่งอำนวยความสะดวกช่วยสูงกว่า ปีการศึกษา 2559 ทุกทักษะ คือ ทักษะกล้ามเนื้อมัดใหญ่ ทักษะกล้ามเนื้อมัดเล็ก ทักษะการช่วยเหลือตนเอง ในชีวิตประจำวัน ทักษะสังคม ทักษะทางภาษาและการสื่อสาร และทักษะทางด้านสติปัญญาและเตรียมความพร้อมทางวิชาการ โดยทักษะการช่วยเหลือตนเองในชีวิตประจำวัน มีเด็กพิเศษที่มีคุณภาพในระดับ 4 เพิ่มขึ้นสูงสุด คือ ปีการศึกษา 2559 ไม่มีเด็กพิเศษที่มีคุณภาพในระดับ 4 แต่ปีการศึกษา 2560 มีเด็กพิเศษที่มีคุณภาพ ในระดับ 4 จำนวน 10 คน คิดเป็นร้อยละ 33.33 นอกจากนี้ยังพบว่า ปีการศึกษา 2560 เด็กพิเศษมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในระดับดีเยี่ยม มีจำนวนมากขึ้นจากปีการศึกษา 2559 ทุกคุณลักษณะ และปีการศึกษา 2554-2561 มีเด็กพิเศษของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ได้รับการช่วงเชื่อมต่อไปสู่สถานศึกษาอื่นคิดเป็นร้อยละของเด็กทั้งหมดเพิ่มขึ้นทุกปีการศึกษา และเด็กพิเศษได้รับการช่วงเชื่อมต่อไปในการประกอบอาชีพเพิ่มขึ้นเช่นเดียวกัน สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ เพ็ญรำไพ หนูสวัสดิ์ (2554: 136) พบว่า ความคิดสร้างสรรค์ด้านศิลปะของเด็กปฐมวัยก่อนและหลังได้รับการจัดประสบการณ์เรียนรู้ตามแนวคิดวอลดอร์ฟ หลังเรียนสูงกว่าก่อนเรียน นอกจากนี้ ผลงานวิจัยของ นริศรา จริยะพันธุ์ (2555: 109) พบว่า โรงเรียนทางเลือกทุกโรงเรียนมีลักษณะการจัดการเรียนการสอนที่มุ่งเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ โดยคำนึงถึงความแตกต่างด้านศักยภาพของผู้เรียนแต่ละคน การเรียนรู้ผ่านการลงมือทำและการจัดกิจกรรมส่งเสริมทักษะอย่างหลากหลายที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากคู่มือการจัดการศึกษาตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูนที่พัฒนาขึ้น มีลักษณะเป็นการทำงานร่วมกันระหว่าง 2 แนวปฏิบัติ คือ แนวปฏิบัติทางการศึกษาและแนวปฏิบัติทางการเยียวยาตามแนวมนุษยปรัชญา เช่น การเคลื่อนไหวเพื่อการศึกษา ดนตรีบำบัดแนวมนุษยปรัชญา ศิลปะบำบัดแนวมนุษยปรัชญา และการจัดสภาพห้องเรียนที่คำนึงถึงสี แสง นอกจากนี้ การจัดการศึกษามีกระบวนการจัดการเรียนรู้ที่มั่นคง กำหนดเวลาการจัดกิจกรรมที่ชัดเจน หน่วยการจัดการเรียนรู้จำนวน 32 หน่วยมีความสอดคล้องกับฤดูกาล วิถีชีวิต และวัฒนธรรมชุมชน สื่อการเรียนการสอนเป็นของจริงจากวัสดุธรรมชาติ เด็กพิเศษได้เรียนรู้อย่างต่อเนื่อง คือ ได้เรียนรู้จากห้องเรียนของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน วันจันทร์-วันพุธ ได้เรียนรู้จากห้องเรียนหน่วยบริการในชุมชนประจำอำเภอวันพฤหัสบดี และวันศุกร์ และได้เรียนรู้ที่บ้านจากผู้ดูแลตามนาฬิกาชีวิตของแต่ละบุคคล รวมทั้งได้เข้าร่วมกิจกรรมเสริมประสบการณ์ ที่ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ดำเนินการจัดขึ้นอย่างเป็นประจำ อีกทั้งการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษเน้น

การพัฒนาเด็กพิเศษแบบองค์รวม ทั้งด้านกาย จิต และจิตวิญญาณ ดังที่ อรุโณทัย ไชยช่วย (2559: 15) กล่าวว่า การศึกษาของลอร์ดอร์ฟพัฒนาคนตามธรรมชาติของความเป็นมนุษย์

2. ความพึงพอใจของครู ที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาของลอร์ดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ครูมีความพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุกเรื่องในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.85$, $\sigma = 0.24$) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของ วิชาญ ใจเถิง และคณะ (2557: 135) ที่พบว่า ครูผู้ใช้รูปแบบมีความรู้สึกที่ดีมากที่สุดต่อรูปแบบ การบริหารงานวิชาการเพื่อพัฒนาคุณภาพผู้เรียนตามแนววิถีพุทธและลอร์ดอร์ฟ สำหรับโรงเรียนประถมศึกษา ในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และเห็นว่าเป็นกระบวนการเรียนรู้ในบรรยากาศของการอยู่ร่วมกันอย่างมีความสุข ช่วยให้เด็กมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวลอร์ดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ในระยะการศึกษาสภาพการดำเนินงาน พัฒนาการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน โดยใช้การศึกษาลอร์ดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ตั้งแต่ปีการศึกษา 2555-2561 ครูมีส่วนร่วมในการพัฒนาการจัดการศึกษาอย่างต่อเนื่อง ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดของการศึกษาลอร์ดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษเป็นอย่างดี

3. ความพึงพอใจของผู้ดูแล ที่มีต่อสภาพการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาของลอร์ดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ผู้ดูแลมีความพึงพอใจต่อการเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นทุกเรื่องในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.86$, $\sigma = 0.32$) สอดคล้องกับงานวิจัยของ เปี่ยมพร ตั้งตระกูลไพศาล และถนอมวรรณ ประเสริฐเจริญสุข (2552: 161) พบว่าความคิดเห็นของผู้ปกครองต่อการจัดการศึกษาปฐมวัยของโรงเรียนมัธยมศึกษาตอนต้น จังหวัดขอนแก่น อยู่ในระดับเห็นด้วยอย่างยิ่ง โดยเฉพาะด้านการจัดการศึกษา ด้านการจัดสภาพแวดล้อม และด้านการวัด ประเมินผล ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามแนว การศึกษาลอร์ดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตั้งแต่ปี การศึกษา 2555-2561 ผู้ดูแลมีส่วนร่วมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนร่วมกับครู และเด็กพิเศษ ได้รับการฝึกอบรมเกี่ยวกับแนวคิดของการศึกษาแนวลอร์ดอร์ฟ สำหรับเด็กพิเศษ อย่างต่อเนื่อง และได้รับการส่งเสริมสนับสนุนให้นำกิจกรรมไปใช้พัฒนาศักยภาพเด็กพิเศษที่บ้าน ทำให้มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับแนวคิดของการศึกษาแนวลอร์ดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษเป็นอย่างดี นอกจากนี้ผลการพัฒนาการจัดการศึกษา เด็กพิเศษมีความก้าวหน้าทุกด้าน

จากวัตถุประสงค์การวิจัยข้อที่ 4 เพื่อยืนยันรูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาของลอร์ดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ

ผลการยืนยันรูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาของลอร์ดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ พบว่า

1. ผลการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาออลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ที่ส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ใน 4 ด้าน ดังนี้ 1) ด้านคุณภาพของผู้เรียน 2) ด้านกระบวนการบริหารและการจัดการ 3) ด้านกระบวนการจัดการเรียนการสอนที่เน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ และ 4) ด้านการเผยแพร่ผลงาน อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 5.00$, $\sigma = 0.00$) การที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก องค์ประกอบของรูปแบบการพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาออลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ สร้างขึ้นโดยผู้มีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนได้ส่วนเสีย คือ ครู ที่เข้าร่วมดำเนินการพัฒนาการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาออลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ตั้งแต่ภาคเรียนที่ 2 ปีการศึกษา 2554-2559 ซึ่งเป็นผู้ที่มีบทบาทหน้าที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาคุณภาพการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ข้อสังเกตนี้สอดคล้องกับแนวคิดของ วีระยุทธ์ ชาตะกาญจน์ (2555: 53) คือ การมีส่วนร่วมของบุคลากร เป็นปัจจัยแห่งความสำเร็จในการจัดการศึกษา

2. ความพึงพอใจของผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษ ที่มีต่อเอกสารคู่มือการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาออลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ มีความพึงพอใจมากที่สุด ทั้งด้านรูปแบบของเอกสาร เนื้อหาของเอกสาร และการนำไปใช้ในภาพรวม อยู่ในระดับมากที่สุด ($\mu = 4.93$, $\sigma = 0.15$) สอดคล้องกับผลงานวิจัยของพัฒนา พรหมณี และคณะ (2560: 1) ที่ได้ศึกษาเรื่อง แนวคิดการสร้างและพัฒนารูปแบบเพื่อใช้ในการดำเนินงานด้านการสาธารณสุขสำหรับนักสาธารณสุข และพบว่า คู่มือการใช้มีหลักเกณฑ์และวิธีการสร้างพัฒนารูปแบบ คือ 1) ข้อมูลพื้นฐาน 2) หลักการ เป้าหมาย และองค์ประกอบ 3) แนวทางการนำไปใช้ 4) การประเมินรูปแบบ และ 5) การพัฒนาและปรับปรุง การที่ได้ข้อสรุปเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก การพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาออลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ผู้วิจัยได้เรียนเชิญผู้บริหารสถานศึกษาที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการจัดการศึกษา ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน โดยใช้การศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ร่วมฝึกอบรมหลักสูตรเตรียมความพร้อมครู ก่อนเปิดภาคเรียนที่ 1 และภาคเรียนที่ 2 และผู้วิจัยได้จัดประชุมผู้บริหารที่เข้าร่วมการฝึกอบรม เพื่อวิพากษ์เอกสารเกี่ยวกับการจัดการศึกษาตามแนวออลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ที่ผู้เข้าร่วมการฝึกอบรมพัฒนาขึ้นอย่างต่อเนื่อง ซึ่งผู้บริหารศูนย์การศึกษาพิเศษทั้ง 5 คน ได้เข้าร่วมการวิพากษ์เอกสารอย่างต่อเนื่อง

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1 สำนักบริหารงานการศึกษาพิเศษ ควรส่งเสริมให้มีการขยายผลโครงการจัดการศึกษาโดยใช้การศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับศูนย์การศึกษาพิเศษที่นำแนวคิดการจัดการศึกษาโดยใช้การศึกษาวอลดอร์ฟไปใช้ รวมทั้งควรสนับสนุนครูที่มีความสนใจ และมีผลงานในการจัดการศึกษาโดยใช้การศึกษาวอลดอร์ฟที่ก้าวหน้าให้ได้รับการศึกษาต่อกับหลักสูตรการศึกษาวอลดอร์ฟในต่างประเทศ

1.2 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ควรมีการประชุมชี้แจงให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการใช้รูปแบบการจัดการศึกษาศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ให้แก่ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา เครือข่ายความร่วมมือที่เข้าร่วมโครงการพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนววอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ของศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน อย่างต่อเนื่องเป็นประจำทุกปี

1.3 ศูนย์การศึกษาพิเศษ ประจำจังหวัดลำพูน ควรมีการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามแนววอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ โดยอาศัยการมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญ ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษา และผู้ดูแล ตลอดจนมีการปรับปรุงพัฒนารูปแบบอย่างสม่ำเสมอทุกปีการศึกษา

2. ข้อเสนอแนะเพื่อการวิจัย

2.1 ควรมีการวิจัยขั้นตอนการพัฒนาการจัดการศึกษา โดยใช้การศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ แล้วพัฒนาเป็นรูปแบบการพัฒนาการจัดการศึกษา โดยใช้การศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษให้เป็นรูปแบบที่ใช้ได้ทั่วไป

2.2 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับการพัฒนารูปแบบการจัดการศึกษาตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ โดยครอบครัว

3. ข้อเสนอแนะการนำไปใช้

3.1 การพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวการศึกษาวอลดอร์ฟสำหรับเด็กพิเศษ ในสถานศึกษา ควรดำเนินการตามขั้นตอนกระบวนการ 17 ขั้นตอน ดังนี้ 1) ชั้นศึกษาข้อมูล 2) ชั้นแสวงหาที่ปรึกษา 3) ชั้นจัดทำกรอบแนวคิด 4) ชั้นนำเสนอกรอบแนวคิด 5) ชั้นแต่งตั้งคณะทำงาน 6) ชั้นจัดทำโครงการ 7) ชั้นจัดทำแผนปฏิบัติงาน 8) ชั้นขออนุมัติแผนปฏิบัติงาน 9) ชั้นปฏิบัติงานตามแผน 10) ชั้นนิเทศ กำกับ ติดตาม 11) ชั้นปฏิบัติงานตามแผนที่ปรับปรุง 12) ชั้นประเมินผล 13) ชั้นสรุปผล 14) ชั้นวิพากษ์ผล 15) ชั้นจัดทำรายงาน 16) ชั้นนำเสนอรายงาน และเพิ่มขึ้น 17) เผยแพร่ผลงาน

3.2 การพัฒนาการจัดการศึกษาตามแนวการศึกษาตลอดชีพสำหรับเด็กพิเศษ
ในสถานศึกษา ควรดำเนินโครงการลักษณะที่มีความร่วมมือทางวิชาการระหว่างหน่วยงาน
ที่เกี่ยวข้องกับแนวการศึกษาตลอดชีพสำหรับเด็กพิเศษ ในรูปแบบการทำงานแบบมีส่วนร่วม
ทุกชั้นตอน